Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Vanda och Kervo välfärdsområde

ALLEKIRJOITUSPROSESSI

Allekirjoitusprosessi Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen lausunto hallintovaliokunnalle 04092024 on allekirjoitettu X-Sign -palvelussa. Prosessin tunnus on 94ea2855-498d-4911-881f-bd2accee679a.

ALLEKIRJOITUKSET

Allekirjoittaja	**Hokkanen Mikko**
Allekirjoitusaika	04.09.2024 11:33

ASIAKIRJAT

Asiakirjat	Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen lausunto hallintovaliokunnalle 04092024.pdf

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Vanda och Kervo välfärdsområde

4.9.2024

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle kyberturvallisuusdirektiivin (NIS 2 -direktiivi) täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 57/2024 vp)

LAUSUNTO

1. Yleiset huomiot lainsäädäntötavoitteesta ja sääntelyn kohteesta

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta lausua uudelleen kyberturvallisuuslaista sekä muutoksista muuhun lainsäädäntöön. Hyvinvointialue viittaa lisäksi aiempaan lausuntoonsa ja täydentää lausuntoaan ennen kaikkea soveltamisalaa koskevien huomioiden osalta.

Hyvinvointialueemme katsoo, että esitys pääosin onnistuu tarkoituksessaan kansallistaa NIS 2-direktiivin velvoitteita, jotka koskevat soveltamisalaan kuuluvilta organisaatioilta vaadittavia tietoturva- ja varautumistoimia ja niiden valvontaa.

2. Soveltamisalaa koskevat huomiot

Hyvinvointialue on jo aiemmin tunnistanut, että kaavaillut lainsäädäntömuutokset vaikuttavat sen toimintaan sen eri toimialueilla. Hallituksen esityksen mukaisesti hyvinvointialueen toiminnan, sekä julkishallinnon kannalta NIS2-säännösten toimeenpanon suhteen olennaisimpana lakina näyttäytyy tiedonhallintalaki, jonne esityksen mukaisesti koottaisiin velvoitteita ja niiden noudattamisen valvonta.

Esityksessä ehdotetaan, että direktiivin mukainen julkishallinnon toimialan toimivaltainen, valvova viranomainen olisi Liikenne- ja viestintävirasto ja kirjaus tästä tulisi tiedonhallintalain 18 h §:ään. Hyvinvointialue ymmärtää, että esityksessä Liikenne- ja viestintäviraston toimivaltuus direktiivin ja tulevan kyberturvallisuuslainsäädännön soveltamistilanteissa on sanoitettu perusteluissa siten, että kyseessä on yksinomainen valtuus ja lisäksi tietoturvaloukkauksiin reagoivana ja niitä tutkivana CSIRT-yksikkönä sekä keskitettynä yhteyspisteenä toimisi jatkossakin Liikenne- ja viestintäviraston Kyberturvallisuuskeskus.

Hallituksen esityksen mukaan sekä kyberturvallisuuslaki että tiedonhallintalaki ovat yleislakeja suhteessa erityislainsäädäntöön ja erityislainsäädännön tarkempia säädöksiä noudatetaan jatkossa, siltä osin kuin ne ovat tiukempia, kuin kyberturvallisuuslain menettelyt. Erityislainsäädännön perusteella hyvinvointialueiden toimintaan kohdistuu jo nyt useiden viranomaisten valvontaa. Hallituksen esityksen mukaan Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa toimijoita koskevia tarkempia ja ohjeita ja määräyksiä. Erityislainsäädännön perusteella eri viranomaiset esimerkiksi Valvira ja Fimea antavat hyvinvointialueita koskevia tarkempia ohjeita ja määräyksiä sekä kohdistavat niihin valvontaa. Vantaan ja Keravan hyvinvointialue ilmaisee huolen siitä, että syntyy tilanteita, jolloin eri viranomaiset antavat päällekkäisiä ja ristiriitaisia määräyksiä. Vantaan ja Keravan hyvinvointialue esittää edelleen huolen siitä, miten eri valvontaviranomaisten yhteistyö eri tilanteissa toimii. Esimerkiksi Valvira

hoitaessaan ex officio nk. normaalia valvontatehtäväänsä voi olla tunnistamatta palvelussa olevaa puutetta tietoturvaongelmaksi NIS 2-direktiivin tarkoittamalla tavalla tai muuten jättää huomiotta oman arviointinsa kannalta "merkityksettömän" yksityiskohdan. Yhtäältä kyberturvallisuudesta vastaava valvontaviranomainen omaa valvontaansa toteuttaessaan ei välttämättä huomaa erityislainsäädännön vastaista puutetta.

Hyvinvointialue ei täysin esityksestä ennalta hahmota, millaisia mahdollisia erityispiirteitä sen laaja toimialajako voi saada soveltamistilanteina aikaan. Tuleeko hyvinvointialueen ymmärtää kyberturvallisuussääntely ”sektorikohtaisesti” omaan toimintaansa kohdistuvana ja huomioida miten esimerkiksi sosiaalihuolto tai terveydenhuolto toimialajaossa asemoituu, mikäli kysymykset osoittautuisivat tulkinnallisesti merkitykselliseksi hyvinvointialueen ratkaistavaksi. Uusia aloja kuten lääkinnälliset laitteet, elintarvikkeiden teollinen tuotanto, jalostus ja tukkukauppa sekä tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten tuotteiden valmistus tulevat lain tarkoittaman sääntelyn piiriin. Tämä ongelma konkretisoituu esimerkiksi hankittaessa näitä tavaroita tai palveluita hyvinvointialueelle. Pitääkö hyvinvointialueen huolehtia itseään tiukemmin säädellyn sopimuskumppaninsa vaatimustenmukaisuudesta esimerkiksi omien sopimusehtojensa kautta.

Hyvinvointialueeseen kuuluu lisäksi pelastustoimi, joka on tulevan CER-direktiivin mukainen kriittinen toimija ja jonka toimintaa ohjaa sisäministeriö. Miten pelastustoimi tulisi toimialajaossa mahdollisesti erillisesti käsitellä, jos sille määritetään esimerkiksi eritasoinen toimijuus (keskeinen, tärkeä) hyvinvointialueeseen nähden. Hyvinvointialueen näkemyksen mukaan edellä mainittu skenaario ei olisi tarkoituksenmukainen.

Hyvinvointialue joutuu pohtimaan toimialajakoja ja siitä seuraavia mahdollisia päällekkäisiä vaatimuksia ja valvontaa konkreettisesti, kun se hankkii eri toimialoja koskevia yhteisiä tai koko organisaatiota koskevia yhteisiä tietojärjestelmiä. Sosiaali- ja terveydenhuollossa on yhteisiä asiakas- ja potilastietojärjestelmiä. Koko organisaatiota koskevia yhteisiä tietojärjestelmiä on paljon muun muassa talous- ja henkilöstöhallinnossa, tietoliikenteessä ja tietoteknisessä infrastruktuurissa.

Hallituksen esityksessä kyseiset toimialat ovat erilaisia suhteessa toisiinsa erityisesti valvonnan näkökulmasta. Eroja on mm. ennakkovalvonnan, toiminnan rajoittamistoimenpiteiden sekä uhkasakkojen osalta. Hallituksen esitys itsessään ei kerro riittävän täsmällisesti, miten toimialarajat voidaan organisaatiossa ymmärtää, jolloin kyse on soveltamisesta. Siksi olisi syytä tarkentaa viranomaisyhteistyötä ja toimialojen rajoja yhdessä hyvinvointialueiden kanssa.

3. Lopuksi

Tietosuoja, tietoturva ja kyberturvallisuus ovat kriittisiä menestystekijöitä hyvinvointialueiden toiminnassa. Luottamus julkiseen sosiaali- ja terveydenhuoltoon sekä pelastustoimintaan on kytköksissä näihin.

Kyberturvallisuusdirektiivin toimeenpanolla on nähtävissä positiivisia vaikutuksia niin toimijoiden osaamistason nousuun kuin varautumiseen kyberturvallisuuden osalta.